

Posamezna številka:
1 krono.

TABOR* izhaja vsak dan, razven nedelje in praznikov, ob 18. uri v danom naslednjem številu ter stane: celoletno 180 K, polletno 90 K, četrletno 66 K, mesečno 15 K. Izsesti se dogovorja. Pri vsaki naročniški objavi popust.

Naročniki se pri naročnici "TABOR", MARIBOR, Jurčičeva ulica št. 4.

POŠTNA PAVŠALIRANA

TABOR

Posamezna številka:
1 krono.

VERODOSTOJNO so naša v Mariboru, Jurčičeva ul. št. 4, 2. nadstropje. Telefon intern. št. 370. UPRAVA so naša v Jurčičevi ulici št. 4, pritožbe, domo. Telefon št. 44. BHS poštomobilni dom št. 11.101.

Na naročila bomo dostavili na vsak način. — Neoblaščajte se na tržnjo.

Leto: II.

Maribor, četrtek 19. maja 1921.

Številka: 111.

K volitvam v Julijski Benečiji.

Maribor, 18. maja.

Na binkočno nedeljo so naši pri-
morski rojaki volili prvič v Italiji.

Volili so za Rim. Pripravili so se,
da se bore z njimi na tleh ustavnega
parlamentarizma. Težavna borba. Od
njihove samoodločbe je ostala samo še
samoobramba. Namreč pravica do sa-
moobrambe in volja do kljubovanja,
do odpora.

Po vesteh, ki smo jih včeraj prime-
li, lahko sodimo, da je bila udeležba
razmeroma slaba. Ni treba, da je člo-
vek dober poznavalec tamošnjih raz-
mer, že vsak uvideven tujec bo lahko
sodil: tam, kjer iščeta ravnotežje dva
tujemodna življa, se uveljavlja privile-
girani na račun tlačenega. Tako se do-
daja večalimani povsod: to smo doživ-
ljali na mejah proti Nemcem, to doživ-
ljamo sedaj v domovini onstran Snež-
nika. Italijani ne marajo nič slišati o
kakem sporazumu med slovensko
manjšino in italijansko večino v Ita-
liji. Ne priznavajo niti navadnih člo-
veških pravic in v imenu svoje privi-
ligrane prepotence zatirajo z vsemi
sredstvi organizacijo našega življenja.

Volitve bi morale spričo zavednosti
našega ljudstva v Trstu, na Goriškem
in v Istri pokazati Italiji in vsomu sve-
tu, da so ti kraji jugoslovenski in da
protestirajo proti rimskemu imperija-
lizmu. To so tudi pokazale, a samo za
one, ki slišijo glasove zatiranih. Ti
glasovi so drugačni in tujim narodom
težko razumljivi.

Iz števil, ki jih izkazuje volilni
izid, prihaja krik onih, ki so obsojeni k
smrti, ki pa verujejo v pravico in v
življenje. Italiji, če se količkaj zaveda
svojega položaja, morajo biti te števil-
ke glasen memento. Kljub vsemu na-
silju fašistov tekom volilne borbe,
kljub potvarjanju volilnih imenikov s
strani italijanskih uradnikov, kljub
moralnemu in gospodarskemu pritri-
sku, ki ga izvaja na našem narodu pri-
vilegirani italijanski živelj, kljub vsej
omejitvi volilne svobode, je izšel jugo-
slovenski narod v Julijski Benečiji do-
kaj častno iz težkega boja s svojim mo-
čnim nasprotnikom. Izvojeval je prvo
etapo. Bojevnike mora ta uspeh navda-
jati z novim pogumom. Prve volitve so
se izvršile v najtežjih razmerah, v od-
nošjih, ki ne morejo biti normalni. —
Italija je bila pijana od Vittorio Vene-
ta, Jugoslavija oslabiljena od Rapalla.
Če bi kedaj mogel primorski Jugoslo-
ven izgubiti veselje, tedaj bi ga bil mo-
ral izgubiti v tem položaju. Vojna mu
je porušila hiše in razrovala polja, sam
pa je postal podložnik tujega imperija
in igračka v rokah njegove objestnosti.
In vendar se jih lepo število ni ustraši-
lo fašistovskih groženj in ni vpognilo
glave pred hinavskim pogledom rim-
ske vlade. Pokazali so, da živi vojska
starih vstrajnih borev za narodno
pravo jugoslovenskega naroda. In
množila se bo ta vojska, brusila bosvo-
ja meče ter čakala kralja Matjaža, da
pride v družbi s kraljevičem Markom
čez gore.

Slaba udeležba pri volitvah v Pri-
morsju pada na račun slovenskega živ-
lja. Italijanski nacionalisti so se ude-
ležili polnoštevilno, drugi so odstopili
pred njihovim terorjem. Prihodnosti ne
bodo več.

Borba za državno ime.

LDU Beograd, 17. maja. 31. redni
sestaneek ustavotvorne skupščine je
otvoril predsednik dr. Ribar ob 16.40
uri. Odboril se je zapisnik zadnje seje,
nakar so se prečitale prošnje in pritožbe
ter odkazale odsekom. Odborili so se
dopusti nekaterim poslancem. Nato se
je sporočilo, da se je poslanec Mitar
Raunović iz vranjskega okrožja odpo-
vedal mandatu. Prečitali so se spisi o
zahtevah po izročitvi nekaterih poslancev
sodišču. Zatem so se čitale razne inter-
pelacije in odgovori ministrov, pozdravi
povodom glasovanja o ustavi, resolucije
v prilog imenu „Jugoslavija“ ter pro-
testi proti kakemu drugemu nazivanju
države. Skupščina Srbov v Prilepu je
poslala resolucijo, naj se država imenuje
Velika Srbija. Zatem je zbornica prešla
na dnevni red: podrobna razprava o
ustavnem načrtu. Poročevalec poslanec
dr. Laza Marković je prečital prvo po-
glavje ustave. Prvi je govoril musliman
poslanec dr. Alih Hadžikadić, ki je
poudarjal pogršek vladnega ustavnega
načrta glede naziva naše države.
Imamo enotno državo, nimamo pa
enotnega imena. Govornik je dokazal,
kako se je v vsej naši preteklosti vršilo
delo za ustvaritev te države in za
narodno ujediničenje. Velika misel na-
rodnega edinstva se je pojavila okoli
srede 18. stoletja, ko so se naši do-
delati razdvojeni književniki zblizali in
delali za isto stvar. Ta misel se je po-
lagoma razvijala in prišla v nadaljnjem
poteku do polne sile. Da je vsemu na-
rodu značaj edinstva pogoj za razvoj
jugoslovenske misli, se je videlo že v
času delovanja Primoža Trubarja v
drugi polovici 16. stoletja. V tem gi-
banju se je pojavila jugoslovenska
misel, ki se je pozneje razvijala tudi v
Dalmaciji, posebno v Dubrovniku. Po-
zneje je prišel Gaj, ki je imenoval naš
narod Jugoslovane. Proti so se borili
Srbi (Miletić) in Hrvati (Starčević). Po-
javili so se pristaši Velike Hrvatske in
Velike Srbije. Toda najboljši snovi so
se vendar zbirali vedno okoli imena
Jugoslavija. Potem sta prišla Skerlec in
Strossmayer. Jugoslovensko ime je pri-
šlo do polne veljave s prihodom kralja
Petra na prestol. Muslimani v Bosni so
za jugoslovensko ime in za od-
stranitev antagonizma med Srbi in

Hrvati ter za vedno večje združev-
vanje v eden sam narod. Vendar pa
muslimani radi težkega položaja in res-
nega časa ne bodo glasovali proti ime-
nu, kakor ga predlaga vlada. Odločili so
se težkega srca, proti svojemu prepriča-
nju, da ne bi delali vladi neprilik pri
nveljavljanju ustave. Zatem je govoril
posl. dr. Dominik Mazi (Jugoslov. klub),
ki je v imenu svojega kluba predlagal,
naj se naša država imenuje „Jugoslavija,
kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev“.
Dokazoval je, da so vsi Jugoslovenci imeli
spočetka samo eno ime: Sloveni. Pozneje
je združeno življenje med Jugoslovenci
ustvarilo več plemenskih imen, ki se pa
niso vsa ohranila v narodu. Enotno ime
nam je potrebno tudi radi tujega sveta.
Za njim je govoril zemljoradnik Ivan
Lovričević, ki je v imenu svojega kluba
predlagal, naj se naša država imenuje
„Jugoslovenska država Srbov, Hrvatov
in Slovencev“, za kar govori eden naj-
važnejših činiteljev: ujediničenje.
V tem pogledu ne sme odločevati svo-
jevoljnost posameznikov, marveč interesi
celote. Vsi so za edinstvo, tudi Radić,
toda v praksi se kaže to drugače.
Avtonomija in federalizem na eni strani
in SHS na drugi strani ne pomenjajo
edinstva. Razlogi, ki se navajajo proti
jugoslovenskemu imenu, niso točni in
iskreni. Dokazuje, da Avstrija ni ustvar-
jala jugoslovenstva, ker je pod njo po-
menjalo jugoslovenstvo „srbofilstvo“. V
imenu jugoslovenstva je pozdravil kot
dijak leta 1903, na dunajskem kolodvoru
kralja Petra. Tega gotovo ni uprizorila
Avstrija. Navaja nato atentatorja Cubri-
lovića, ki je rekel, da pomenja jugo-
slovenstvo toliko ko biti v avstrijski
temnici. Priznava, da so tudi med
Hrvati ekstremisti in zlorabljajo jugo-
slovensko ime, proti čemur tudi prote-
stira. V vsej Dalmaciji vlada iskreno
jugoslovenstvo. Jugoslovenstvo nam je
tudi potrebno radi bratov, ki so ostali
v tujem robstvu. Potrebno nam je tudi
radi bunjevcev in muslimanov, za katere
je to ime netočno. Nato sta govorila
še musliman Aljanović in član jugoslo-
venskega kluba dr. Velimir Deželić, ki
sta se oba izjavila za ime Jugoslavija.
Seja se je končala ob 19.15. uri ter se
bo nadaljevala jutri ob 16.

General Maister odpotoval v Opatijo.

LDU Ljubljana, 18. maja. Pred-
sednik jugoslovenske razmejitvene komi-
sije, general Maister, je danes odpotoval
v Opatijo h konferenci razmejitvene ko-
misije.

Anglija neodločna v avstrijskem vprašanju.

DKU Pariz, 16. maja. „Echo de
Paris“ javlja, da je konferenca velepo-
slanikov razpravljala o avstrijskem gi-
banju za priključitev k Avstriji in pri-
poročila veseliam, naj intervenirajo pri
dunajski vladi. Vse interesirane države
razen Anglije so pripravljene za ta
korak. Pričakovati je, da se čez par dni
pridruži tudi Anglija. Podobno poročilo
prinaša tudi „Petit Parisien“.

Omlinjenje obznane.

TIP Beograd, 17. maja. Ministrski
svet se je na svoji današnji seji bavił
najprej z akcijo komunistov glede ob-
novitve delavskega pokreta. Minister za
socijalno politiko je dobil nalogo, da
prične pogajanja z zastopniki delavstva.
Sindikati bodo dopuščeni samo pod
pogojem, da bodo strogo strokovni.
Knjigarna Tucović v Beogradu se odpre
samo pod pogojem, ako se ne bo bavila
s komunistično propagando. Glede der-
lavskih domov bodo sodila sodišča.

Kancelparagraf.

TIP Beograd, 17. maja. Na da-
našnji seji ministrskega sveta se je raz-
vila živahna debata o kancelparagrafu,
kjer so želeli radikalci napraviti kleri-
kalcem koncesijo. Toda demokrati in
kmetski klub niso pristali na to. Radi-
kalci stojijo na stališču, da se drže do-
govora, vsled česar se brez sporazuma
z demokrati kancelparagraf ne more iz-
ločiti iz ustave.

„Mirne“ volitve v Italiji.

TIP Dunaj, 16. maja. Vlada je iz-
dala uradno izjavo, da so volitve potekle
mirno in dostojno. Stefani pa prinaša z
raznih strani vesti o izgreduh in nasiljih.
Registriramo samo nekatere. V Caraggio:
dve osebi mrtvi, več ranjenih; Koper:
dva komunisti, dva fašista, eden kara-
binjer ubiti; Cremona: 4 osebe težko,
7 lahko ranjenih.

Nemška adškodnina.

TIP Berlin, 17. maja. Nemčija se
je v svojem odgovoru obvezala, da pla-
ča do konca meseca maja eno milijardo
deloma v zlatu deloma v zakladnih
nakaznicah. Z odplačilom je že pričela
in bo to obvezo tudi izpolnila.

Julijska Benečija je geografično in
etnografično predaleč od prave Italije,
da bi mogel na njenih tleh neomejeno
zavladati centripetalni Rim. Prej ali
slej bo Italija prišla do spoznanja, da
je treba dati jugoslov. elementu samo-
upravno stališče. Ako se Jugoslavija
razvije v močno jedinstveno državo, te-
daj bo že to dejstvo znatno oslabilo po-
zicijo Italije v tej pokrajini in jo pri-
sililo k koncesijam.

Mi — osvobojeni rojaki — spreml-
jamo z največjimi simpatijami one, ki
bodo šli v rimski parlament braniti na-
šo stvar. Naj bodo uverjeni, da naša
država še vedno sega preko Snežnika
do Soče in v Trst ter v Istro. Mi se tej
deželi nismo odrekli. Od Snežnika doli
do Soluna se razprostira svobodni del
naše domovine in nastaja jugoslo-
venski narod iz treh dozda ločenih
plemen. Tega ne uniči nobena sila več
in čez deset let bomo videli jasnejše
obzorje. Vedno večja bo naša moč, ve-
dno silnejši bo naš vpliv. Alzacija-
Lorene ne pozabimo. Izza Rapalla so
letošnje Binkošti tudi za nas prva ra-
dostnejša etapa. V bodoče mora biti sa-
mo boljše!

Ogledalo.

V »Slov. Narodu« je objavil bivši
urednik »Straže« g. dr. Lenard pod na-
словom »Votum separatum« tri članke,
v katerih pobija stališče Slov. ljudske
stranke v vprašanjih avtonomije, drž-
avnega imena in zunanje politike. —
Dokazi, ki jih je podal, imajo resno
znanstveno koncepcijo in kažejo široko
svetovno obzorje, katerega le redko
srečujemo v predalih naših polit. li-
stov. G. dr. Lenard se je postavil proti
lastni stranki in proti ogromni večini
svojih stanovskih tovarišev. Izrekel se
je za jedinstveno državo, enoten politi-
čen in kulturni narod jugoslovenski,
za eno ime, ki naj ga da tisto pleme, ki
je ustvarilo narodno državo in za eno-
tno upravo. Javnost je šla molče preko
teh izjav; v klerikalnih vrstah vla-
da popoln molk. Politiki imajo za take
pojave svojo posebno gesto in pomilo-
valen smehljaj: teoretik! Semišljeniki
pristavijo: dober teoretik, a nima za
seboj organizacije! V lastni stranki pa
bo ostal vedno tisti, ki vpije v puščavi.
A senzacionalno na teh izjavah je
to, ker je dr. Lenardove vrste nareko-
vala politična poštenost, osebna zna-
čajnost, slovanska širokoglednost. Vse
to so pri nas redki pojavi. SLS se do-
bro zaveda, da ji g. dr. Lenard ne mo-
re škodovati, ker njena moč ne leži v
stvarnih dokazih in v znanstvenem u-
mevanju političnih problemov, temveč
v demagoškem izigravanju načel in
spreminjanju strankine taktike po raz-
položenju mase. Stranka je vedno sma-
trala narodnostno ideologijo za potreb-
no zlo, v početku — kakor vsako novo
gibanje — za svojo nevarnost. V stran-
ki sami je še danes prostor za vse one,
ki zagovarjajo ancien regime in ki bi
bili radi, če ne bi obstojala jugosloven-
ska država z vsemi svojimi naravnimi
in historičnimi posledicami. Če bi stran-
ka ne imela Kreka, bi stala ob koncu
vojne v isti vrsti s frankovci. Toda ju-
goslovenstvo jo je že pustilo daleč za-
daj in po vseh znamenjih stranka ni-
ma moči, da svoje trenutne interese
zastavi za splošnonarodno, državno. —
Psiha sekte slavi svojo zmago. V naših
razmerah (naglašamo besedo: v naših)

je treba posebej omeniti, da je dvignil svoj glas proti neslovanski, na znotraj in na zunanje krivo orijentirani politiki klerikalne stranke svečenik dr. Leonard. Pokazal je, da ni in ne more biti v nasprotju z versko avtoriteto, če ima kristijan drugo politično mišljenje. Zakaj živimo v deželi, kjer se bije kulturni boj proti »nevernikom« na podlagi članskih izkazov Slov. ljudske stranke...

Včeraj smo naznanili načrte, ki jih je razkrila sodna obtožnica proti dr. Sulffaju in 14 tovarišem, kateri so delali za razdelitev Jugoslavije med tujce. Če hočemo vzgojiti v ljudeh kar največ politične morale, tedaj ne smemo prezreti niti propalije. Na propalijah moramo nazorno pokazati podlost političnega boja in njegovo vzvišenost. Ne bi cenili svetlobe, ako bi ne poznali temelj čimbolj bo razkrinkano narodno izdajstvo, večja bo možnost, da se pri nas vendar le strnejo pošteni politični življi za skupno delo pri polaganju državnih temeljev. Iz obtožnice je videti, da je bil največja opora teh propalij politični avanturist Stjepan Radić. Nočemo takoj reči, da je Stjepan Radić vedoma in načeloma podpiral njihovo delo. A dejstvo je, da so ti ljudje videli v njem svojega so-trudnika, ki pomaga slabiti državo. — Njegovo destruktivno delo so zelo cenili v tzv. »hrvatskih odborih« na Dunaju, v Budimpešti in Zalaegersegu. Sulffaj pravi v svojem poročilu, ki ga je bil poslal vodji madžarske špijonaže Ferencu Horvatu v Budimpešti: »Splošno je prepričanje, da boste stranki Radić-Frank dobili od 93 mandatov najmanj 50. Ako se to zgodi, tedaj boste obe stranki vedeli najti način, da se praktično izpelje samoodločba Hrvat-ske«. Nadalje že pred volitvami sklepa, da se stranki ne bodeta podali v Beograd, ali pa pod takimi pogoji, katerih Hrbi ne bodo mogli sprejeti. Na ta način bi Hrvatska postala internacionalni objekt. O zajednici pravi, da bo previdno čakala prvega razvoja dogodkov in n a r a v n o, če bo vse šlo po sreči, se bo skušala pridružiti separatistom. V njenem novinstvu bi se moglo še pred in po konstituenti storiti kaj dobrega. Frankovci bi bili lahko dosegli veliko več, ako bi pravočasno dosepele denarne pošiljatve, ki so bile tako gotovo obljubljene! Oni bi lahko vzeli Radiću polovico mandatov in bodoči odnošaji bi se lahko razvijali mnogo hitreje kakor sedaj preko Radića. Ali ni dr. Sulffaj dober poznavalec političnih razmer? On je vedel pred volitvami, da Radićevci ne bodo šli v konstituento, da je njihovo delo naperjeno proti državi, dasiravno so v tem

ozirom počasnejši nego bi bili na pr. frankovci. O hrvatski zajednici je sodil, da se bo pridružila separatistom. No, danes je tesno v njihovem objemu. In njeno časopisje je res storilo marsikaj dobrega za Budimpešto, Dunaj itd. Pa pravijo, da ni v naši državi takih, ki bi bili proti lastni državi! Vlada stori prav, če te sramote ne zakriva pred svetom, zakaj jugoslovenska država ni delo trenutka, temveč stoletna borba in dragocena investicija najbolj-sega umskega, moralnega in gmotnega kapitala vseh jugoslov. plemen.

V Pilštajnu so imeli samostojni kmetje shod. Vsaka stranka ima v svobodni državi pravico, da prireja svoje shode, dokler se seveda suče v okvirju države in javnega miru in reda. SKS je tudi stranka, organizacija, družba ljudi enakega mišljenja, pa če je to drugim prav ali ne. Ampak »samostojni« so nevarnost za vero (kaj naj si človek še misli o cerkvi in verskih naukih, če so ji ti ljudje nevarni!) in zato klerikalci mobilizirajo župnike, kaplane, mežnarje in stare device, da gredo »v boj za sveto vero.« (Spomnite se na don Quijota!). Tako se je zgodilo tudi v Pilštajnu. Samostojne zborovalce so napadli klerikalci s kamenjem, jih pretepali in psovali. Posredovati so morali orožniki. — Nas ne zanima, s kakimi sredstvi se bori klerikalna stranka za svoje strankarske uspehe. To je njena stvar. A ker smo člani katoliške cerkve, bi radi vedeli, kako se more nekdo s kamenjem boriti za Kristusa. Sicer pa to tudi razumemo, če že hočete. V starih časih so se borili z rablji in z grmadami. A če je to opravičljivo, kako more stranka še proglasiti, da je »protireakcijska«, da se bori za moderno, pravno, svobodno udejstvovanje poedincev v državi. Kje je tu senca svobodoljubnosti? Svoboda bi morala obstojati samo za razne klerikalne korifeje in sicer v tem smislu, da bi smeli delati s »podrejenimi«, kar bi se jim vzljubilo. Le pokaži, da imaš drugačno mnenje — dobiš s kamnom po glavi! Zato pravimo, da klerikalizem izpodkopa vsako spoštovanje pred cerkveno avtoriteto in ruši ves verski čut, ker zlorablja vero v izvestne namene. Mislite na Pilštajnu in na druge podobne kraje v naši dolini šentflorjanski!

Notranja in zunanja politika.

* Kdo naj plača? Tako vzdihujejo rdeče pobarvani nemčurji v svojih glasilih »Volkstimme« in »Enakost« radi vojne odškodnine, ki jo mora plačati

Nemčija antanti. Kdo je država? Nemški delavec! Torej ta naj plača drago igro diplomatskih vojnih napovedi? Ta in nihče drugi. In to ravno zato, ker je on država in jo je predstavljal tudi tedaj, ko je kot vojak izvrševal zločine po svetu. Zakaj pa ni tedaj rekel: jaz sem proletarec in se ne bojum in ne grem moriti in požigat sodrugom? Doma naj bi bil ostal in branil lastno domovino, pa mu danes ne bi bilo treba plačevati odškodnine za razbojniška dela, ki jih je izvršil, kamor je prišel. Sicer pa on to danes sam uvideva in je pripravljen poravnati škodo, in je naravnost značilno, da se naši psevdointernacionalci tako ogrevajo za stvari, ki jih prav nič ne brigajo. Naj raje posnemajo nemškega delavca v ljubezni do lastne domovine, če pa to radi svojega polprepričanja ne morejo storiti, naj gredo pa svojemu bratu pomagat plačevati dolg, ker od samih njihovih solz ne bo imel koristi.

* Pota dr. Trumbića. Ze prva italijanska letala, ki so visoko nad nami priplula takoj ob početku vojne med rajno Avstrijo in Italijo, so nam prinesla »pošto«, vsaj tako smo imenovali mi to vrsto naznanila v obliki letakov in časopisov, s katerimi nam je tedanji predsednik Jugoslovenskega odbora v inozemstvu, dr. Ante Trumbić, dajal vsa potrebna navodila ter nam obenem javljal, da je stopila Italija v boj le zato, da nas reši tujega jarma. Pod smrtno kaznijo je bilo prepovedano čitati ta dr. Trumbićeva poročila, a mi smo jih le čitali in spravljali v ozadje, kjer so tudi hlastno segali po njih. Vsako tako poročilo nam je vtilo novega poguma za sabotiranje na bojni črti ter nas vnelo za razdirajoče delovanje v ozadju. Dr. Trumbić je bil tedaj naš ideal in mi smo storili vse, kar nam je potom letakov in listov ukazoval, oziroma svetoval. Z nestrpnostjo smo čakali vsak dan na prve aeroplane, ki so prišli in obsipali prve bojne črte s »pošto«, namenjeno nam, Jugoslovenom. In mi, ki smo tedaj verjeli, smo nehote storili kanibalski zločin na nas samih. Da ni bilo teh sladkih dr. Trumbićevih obljub, bi ležali Italijani strti tam kje na peti njihovega geografičnega škornja in bi nas ne tlačili na lastni zemlji po zaslugi dr. Trumbićevih obljub in njihovih zmagovalnih belih zastav. Pozneje, ko je bil dr. Trumbić še zunanji minister, smo mislili, da so ga Italijani prevarili, sodeč pa po njegovem sedanjem obnašanju, ni bilo vse tako in je vedoma mnogo pripomogel, da so Italijani zasedli ono, kar se je nam poprej obljubljalo

potom zračne »pošte«. Res, nerazumljiva so pota gotovih ljudi. — Da bi vsaj vedeli, kaj hočejo?

* Radić pride pred sodišče. Imunitetni odbor je pritrdil zahtevi ministra pravosodja, da se mu izroči poslanec Stjepan Radić, katerega zasleduje sodišče zaradi prestopka, storjenega s tiskom.

* Radićevcem ostanejo mandati. Verifikacijski odbor je ponovno sklepal o vprašanju mandatov Radićeve stranke in sprejel s 5 proti 2 glasovoma predlog, da ti mandati ostanejo veljavni.

* Vprašanje Pečuha. Ministrski predsednik Nikola Pašić je sprejel v privatnem stanovanju Belo Lindnerja, prejšnjega madžarskega vojnega ministra in sedanjega našega državljanja. Razpravljala sta o vprašanju Pečuha in okolice.

* Okupacija Pečuha na pet let. Zastopnik Pečuha, bivši madžarski minister Lindner je francoskemu, angleškemu in italijanskemu konzulu v Beogradu sporočil željo pečuškega prebivalstva, da se jugoslovenskega okupacija podaljša na pet let.

* Avstrija in Jugoslavija. »Jutarnji list« poroča: Na Dunaju so izvedeli, da je jugoslov. vlada obvestila zaveznike, da bo zasedla Koroško, ako bi došlo do plebiscita v Avstriji. V tem slučaju bi Francija podpirala Madžarsko v vprašanju Zapadne Ogrske. Te grožnje so v zvezi z gibanjem v Salzburgu, ki hoče slediti Tirolski.

* K govoru Lloyd Georgea. K govoru Lloyd Georgea piše »Corriere della Sera«. Ze dolgo časa ni bilo slišati v Angliji tako energičnih besed proti politiki Francije. Lloyd George je govoril v tem smislu, ker je vedel, da ima pri tem Ameriko na svoji strani. Anglija in Nemčija, zaključuje list, bosta vtili vode na ogenj.

* Avstrija in glasovanje za Nemčijo. Avstrijska skupščina je predvčerajšnjim sprejela zakon o splošnem glasovanju za priključitev k Nemčiji, vendar pa brez določbe o času glasovanja, tako da zakon ne nasprotuje mirovni pogodbi. Salzburg pa vključ temu vztraja na tem, da se mora glasovanje vršiti 29. maja. Kancelar Mayr je od-potoval v Salzburg, da vpliva na ta možno deželno vlado.

* Antanta in glasovanje v Avstriji. Iz Rima poročajo, da so se med kabli-neti antantnih držav začela pogajanja o stališču, ki naj ga zavzamejo zavezniški glede avstrijskega gibanja za priključitev

Radivoj Rehar:

Veleja.

K prvi vprisornitvi v mariborskem gledališču.) (Dalje).

Veleja je odšla, Bogatin in Lenta pa sta barantala za ogljenico in za — Velejo. Tedaj pa sta se nenadoma povrnili iz krčme Daves in Siba ter povedala: »V krčmi so povedali, Veleju, ja sta vidva zapeljevala njegovo ženo...« Bogatin in Lenta sta se prestrašila, toda že sta našla oporo: Bogatin mu proda kočjo in posestvo, ako ne bi miroval. Hip na to pride res tudi že Velej sam, bolan in pijan ter se vrže na nju — toda obnemore. Zadnji vdarec pa mu zada Bogatinova grožnja. Ko opravita z njim, se lotita znova barantanja, toda ločita se, ne da bi sklenila kupčijo. V Lenti se je vzbudila ljubosumnost. Veleje noče prodati. Takrat pa stopi pred Lento nenadoma ona — Veleja. Dolgo je blodila okrog, dolgo ga je iskala, da iz njegovih lastnih ust sliši ono strašno besedo, da se res — ženi. In izve jo. ... Varana znova v najnežnejših čutilih, sovražena in zapostavljena od moža pijanca, zasledovana od brezobzirnega Bogatina, se opoteče v noč.

Lenta se ženi, Velej pijančuje dalje.

pa tudi Bogatin ne miruje. Velejina lepota ga žene v njen dom ravno na dan Lentine ženitve. Znova si jo skuša pridobiti, toda ona se mu upira, ko pa ji prigovarja tudi tačča, ki ji je pač samo za to, da ohrani Velejevino, končno v obupu, strta, zlomljena podleže ter pristane na nočni sestanek. Nastopi noč. Daves in Siba privedeta z Lentine ženitve domov pijanega Veleja, ki v svoji podivjanosti muči ubogo ženo, a končno vseeno omaga in zaspi. Polagoma se bliža usodna enajsta ura. Zunaj potrk — Bogatin tirja izpolnitev njene obljube. Za hip se vname v Velejini duši silen boj: ali naj gre in se s tem vrže v blato, proda svoje poštenje — ali naj ostane in upropasti dom? Ali naj ostane zvesta možu? Pijanec je, divjak. Ali naj ostane zvesta Lenti? Ta jo je zapustil, oženil se je z drugo. Tedaj klone v njeni notranjosti še zadnji odpor, vse se prelomi in opotekajoč se približa vratom ter gre — na blatno, kupčijsko pot, nasproti neizbežni usodi. Velej se vzdrami, tudi v njem se prelomi vse, tudi on je dovršil svojo pot. Z zadnjo pojemajočo silo besni v nizki čumnat. Ona pa se pelje z Bogatinom na pristavo — prodat svoje telo.

Zivljenje na Velejevini je dobilo

svojo neizprosno kolotočino. Velej propada, umira, Veleja se prodaja Bogatinu, in tudi ona umira, ne telesno, ampak duševno, moralno. Vse kar je bilo v njej lepega, ženskega, vse zamira, in vedno boli in bolj se vzbuja v njej satan. Tudi Bogatin ji je samo igrača, sredstvo, ki ji pomore do bogatstva. Njen god je. Bogatin je prišel iz mesta, kjer je napravil testament, v katerem je postavil njo za dedinjo in pred hišo, kjer umira Velej, ga objame in mu izvabi ta testament. Tedaj pa se dvigne Velej z zadnjo silo, stopi na prag in omaga. — Vdova! — Ena sama beseda, a koliko je povedanega v njej. Velej, njen mož, je mrtev, Bogatin, njen najljubši ljubimec, je dovršil svojo nalogo in tudi okrog njega je že zapletena vrv. In ona stoji na pragu svobode. Vsa pota so ji prosta. Kam bo šla? —

To je bila vaška zgodba, iz katere je ustvaril Anton Novačan svojo dramo. Lepa in hvaležna snov, čeprav nima morda druge tendence, nego opravičiti ženo, ki je padla. To pa ni čisto nič novega. Koliko drugih je že to povedala. V slovenski dramski literaturi sta to povedala Kraigher v »Skoljki« in Finžgar v »Razvalini življenja«, v skandi-

Vprašanje je le, kako je Novačan to snov izrabil, kako je to povedal. Snov je realistična in realistična je tudi drama, katero je sklesal pisatelj iz te realistične snovi. Realistična drama pa mora imeti tudi realističen jezik. Novačan pa je bil že v »Naši vasi« realista — poetičnim jezikom, kako bi se potem tega otresel v dramo? Zato je tudi v tej realistični drami jezik poetičen. Ne vedno, a tu in tam tako, da napravljaja nekatere tipe na odru, da sto nemogoče. Vzemimo prva dva, Davesa in Sibo. To sta dva vaška starca, dve robati duši brez trohice poezije — pa jima je avtor vtaknil v usta čisto cankanjanske petošolske sanje ter napravil iz njih dve karikaturi. Sploh sta ta dva tipa čisto umetno napravljena in zato le motila. Velej je obdelan bolj, toda dočim je v prvem in drugem dejanju poleg Veleje najmočnejša figura, ga je avtor v tretjem čisto zapostavil, tako, da dobi gledalec dojem, da je nanj pozabil. Mati Veleja in Lenta sta izdelana bolje. Istotako je značaj Veleje same, glayne osebe cele drame, precej krepko zarisan; a najbolje je zarisan brez dvoma ošaben Bogatin, res prava vaška figura.

(Konec prih.)

Zanimivosti.

Politični pekel. Politika postaja iz potrebne stvari v zadnji dobi zlo. Z njo se pečajo že vsi, celo branjeve na trgu in vsakdo, kdorkoli se čuti za to spo- sobnega, ustanavlja nove stranke. Tako imamo danes že vse polno strank in če bo šlo tako dalje, bo po načelu razred- nega boja imel vsak stan svojo lastno stranko in končno se bode celo poedini stan razdelil še v posamezne stranke. Mesto zblizovanja za skupno delo, vidi- mo povsod razdruževanje za razdruže- no razdiranje. Vendar pa se pri nas do- slej politizira, debatira in polemizira samo z besedo in časopisjem. Drugače pa je v tem oziru v Italiji in v Spa- niji. Tam se politizira s samokresi, no- ži, bombami in z ognjem. Politični na- sprotniki se tam ne zmerjajo samo, ampak čisto enostavno ubijajo. Najbolj pa je ta običaj politiziranja razširjen v španskem obmorskem mestu Barcelo- ni. Pariški »Matin« piše o tem sledeče: »Življenje v Barceloni je podobno pe- klu. V tem mestu je bilo v dobi šestih mesecev ubitih 347 posestnikov in sko- ro istotako število delavcev, a vsa u- bojstva so bila izvršena skoro na isti način. Najprej je dobil oni, ki je bil odločen smrti, grozilno pismo z nalo- gom naj se odstrani iz mesta; za tem je dobil obvestilo, da je obsojen na smrt in končno je dobil tudi res krog- lo v glavo. Kadar so posestniki nvideli, da je policija brez moči, so se združili v zvezi, podobni laškimi fašistom s pro- gramom: »Okoli za oko, zob za zob!« V dobi dveh mesecev obstoja te zveze je bilo ustreljenih že 167 delavcev. Vse- lej, kadar je usmrčen kak posestnik, ubije ta zveza po enega ali dva delav- ca. Ista usoda zadene tudi zdravnike, ki zdravijo ranjene posestnike in od- vetnike, ki zastopajo delavce, katere aretirajo policija. Pred štirinajstimi dnevi sta bila iz istih razlogov ubita o- belem dnevu na prometni ulici neki odvetnik in neki zdravnik. Policija se trudi, da bi razkrila krivice teh »soci- jalnih atentatov« toda vse zaman, ne posreči se ji. Eni pravijo, da je to rde- či, drugi pa da je beli teror. Mogoče pa je celo in to se tudi sumi, da se med atentatorji nahaja tudi policija.

Dnevna kronika.

— Nemški komiji dvigajo glave. Iz krogov slovenskih trgovskih nastavl- jencev smo sprejeli sledeči dopis, ozi- roma odgovor na napad na naše tukaj- sne slovenske trgovce v znanem nem- škem listu »Volksstimme« št. 39. Članek »Anfrage gegen den achtstän- digen Arbeitstag« bi mogel razpravi- liti res stvarno o dopolnilni odredbi uradnega lista št. 84 od 15. aprila 1921. Pisnu tega članka pa je očividno v družbi svojih nemških tovarišev in ne- katerih zavirnih nemških trgovcev iz- rabil to priliko in lanciral napad »na zavedno in agilne slovenske narodne okoliščine, da se je ta pisec obregnil ravno le ob slovenske trgovce, med tem, ko ni le javna tajnost, ampak ob- stoječa resnica, da so začeli preje trgo- vine odpirati in jih pozneje zapirati najprej ravno nemški trgovci (ki so znani iz predvojnega in medvojnega časa vsled njihovega »stramm deut- schen Gesinnung und Wirkens«). Preje so pač ti mogote nastopiti teroristično proti našim slovenskim šefom, sedaj pa, ko nimajo več vajeti v roki in jim počenja voda teči v grlo, so pričeli z umazano konkurenco, kakor zgoraj na- vedeno in hočejo po znanem nemškem receptu ta pojav podtakniti potom svojih pomočnikov našim slovenskim tr- govcem. Da smo mi slovenski trgovski pomočniki tudi proti raztegnjenju osemurnega dnevnika, je samoočebni u- mevno. Odobrujemo pa delovni čas ta- ko dolgo, dokler ga ravno nemški tr- govci iz konkurenčnih v škodo naših trgovskih tovarišev, ki se zatekajo kot takorekoč profesionalni delavci v okrilje vse na glavo postavljajoče ger- manske »Volksstimme«. Mi slovenski trgovski pomočniki se zavedamo višje naloge in si stavimo za cilj »samostoi- nost«. Ko pa postanemo samostojni, tu- di mi ne bomo vedno na uro gledali, če naši šefi z nami, ki napredno mislimo, ker naše delo primerno upoštevajo. — Ker pa sedaj naši nemški tovariši uvi- davajo, da so časi minuli, ko so nemški trgovci v Mariboru v prvi vrsti gle- dali na to, da se sprejme v službo le ali člani »Gesangsverein« itd. Seve- da je bilo dobro, če je znal za silo lom- ti slovensčino, ker je bilo to za njihove

globoke mošnje vendar tudi ob tržnih in semenjskih dnevih potrebno. Vsem tistim nemškim tovarišem-nezadovolj- nežem, ki se zatekajo k »Volksstimme« nasvetujemo, da se podajo v zaželjeno republiko — Avstrijo ali magari Nem- čijo v njihov idealni raj, kjer imajo že celo 6urni delavnik. Mi pa zagotavlja- mo vsem trgovcem, da jih bomo mi, slovenski trgovski pomočniki, ki smo najmanj tako dobro kvalificirani, z lahkoto nadomestili. Če bi nas pri- manjkalo tu, nas je dosti na razpolago v Ljubljani, Celju, Kranju in Ptuj in drugod po Jugoslaviji, pa tudi marsi- kateri begunec se bo zopet lahko povr- nil k svojemu poklicu! — Slovenski trgovski pomočniki.

— Losinskečkova izvolitev v Ptuj razveljavljena. Ptujsko okrajno gla- varstvo je razveljavilo nepostavno iz- volitev soc. demokrata, nemčurja Lo- sinskečka za župana mesta Ptujja.

— Srbohrvaščina se na naših ljud- skih šolah prične poučevati s tretjim razredom.

— Za nemške učitelje in profesorje. Po sklepu ministrskega sveta morajo vsi nemški učitelji in profesorji v Slo- veniji še tekom letošnjega poletja po- ložiti izpite iz slovensčine.

— Tuji in naše državne službe. Mi- nisterski svet je sklenil, da se nelojalni tuji odpuste iz naše državne službe.

— Raztrgane in obrabljene novca- nice. Ministrstvo za finance namerava storiti potrebne korake, da se preveč obrabljenim in raztrganim novčan- cam onemogoči kroženje v javnem pro- metu. Državne blagajne ne bodo smele izdajati denarja, ki ga sprejmejo od strank v očividno slabem stanju. Tudi zasebne blagajne ne bodo dolžne spre- jemati, ponošenega denarja. Glavna državna blagajna v Beogradu bo za- menjavala tak denar v neomejenih ko- ličinah.

— Podravska podružnica Gozdar- skega društva v Mariboru naznanja, da se bo vršilo ustanovno zborovanje Centralnega Sumarskega Udruženja v Zagrebu v dnevih 5., 6., 7. in 8. junija 1921. Člani društva se vabijo, da se v čim večjem številu udeležijo tega va- žnega zborovanja. Predpovet članov iz Slovenije se bo vršil dne 4. junija ob 18. uri v prostorih Sumarskega doma v Zagrebu. Člani, ki se nameravajo udeležiti zborovanja, naj se zgledajo najpozneje do dne 22. maja t. l. pri tajništvu Gozdarskega društva v Lju- bljani, Križanke, da se bo moglo pravo- časno zagotoviti prenočišče v Zagrebu in ugodnost polovične vožnje po železnici.

— »Jadran«, društvo beguncev iz juga, pozivlja vse gg. pevke in pevce, da se zanesljivo vdeležijo pevske vaje v četrtak, dne 19. t. m. ob 20. uri v dru- štveni sobi.

— Bolgarske ovce. Komisija za prevzemanje živine od Bolgarov je dne 14. t. m. v Zaječaru sprejela od Bolgarov na račun vojne odškodnine 1500 ovc. Ovce se prodajo na javni dražbi dne 21. t. m. v Zaječaru. Z iz- kupičkom se ustanovi fond za izplačilo živine, ki so jo lastniki izgubili v vojni leta 1912.

— Najdeno. Najdeno je bilo v Mari- boru zadnje dni nekaj metrov suknar ter stara denarnica z več novčanicami po 10 dinarjev. Predmete hrani kr. po- licijski komisariat, kjer se lahko dvi- gnejo proti lastniškemu dokazilu.

— Mrtvega novorojenčka so naši prošli teden v Muri pod Spiljem. Čegav je otrok se doslej še ni moglo ugotoviti.

— Tatvina. Hlapcu Milanu Berdaj- su so neznani tatovi odnesli v noči od 15. na 16. t. m. iz hleva sivo civilno ob- leko vredno 1000 K, črno obleko z rja- vimi črtami, vredno 600 K, trd črn klob- uk vredn 100 K, par črnih čevljev, vrednih 400 K, dalje mehke klobuk in nahrbtnik. O storileh ni sledu.

— Temno rjavo palico s tremi sre- brnimi obročki je izgubil prošli teden Alojz Zehar. Najditelj naj jo odda pri policiji.

— V hrastniškem rudniku je smrtno ponesrečil rudar Franc Brinar. Zapu- stil je ženo in pet otrok.

— Fašisti ubili tolminskega kapla- na. Iz nekega privatnega pisma smo doznali, da so prošli teden ubili fašisti v Tolminu kaplana. Koliko je na stva- ri resnice, nam ni znano, izključeno pa seveda ni.

— Pri državnozbornskih volitvah v Tolminu so napadli fašisti naše volilce z bombami in samokresi. Vnela se je prava bitka, pri kateri je bilo nad 20 oseb deloma težje, deloma lažje ranje- nih.

— General Wrangel prispe te dni v našo državo, ter se bo nastanil v ka- kem večjem kraju, kjer se bo sestal tu- di njegov generalni štab.

— Iz Kamnice. Kamniški nemčurji so imeli v nedeljo veliko silo, da pro- slavijo svojo zmago pri volitvah in ni- so niti mogli počakati, da se dvigne prepoved alkohola. Pod večer so hodili pridno v Scheragovo gostilno, katere gostoljubnost in zavednost pozna po- sebno »Feuerwehr«, ki ne zamudi prilj- ke, da ne bi tam malo pohehal. Vi- no se seveda ni pilo v gostilni, pač pa se je skrivaj odnašalo. Vsenemec Ke- brič pa bi seveda tajil, da je od tam od- nesel vino; če bi naši oblasti morda prišlo na misel, da bi se za to zadevo pobrigala.

— Iz Dolgoš. V »Napreju« smo čita- li, da je zmagala med drugimi tudi v naši občini socijalno-demokratska stranka, kar pa je čisto navadna laž, kajti JSDS ni dobila pri nas niti ene- ga odbornika. Res je, da je g. Mikl se- stavil s kaplanom skupno listo, ta pa se je zadnji dan premislil ter vložil li- sto le pod naslovom SLS, vsled česar so delavci odstopili in so dobili tako občno klerikalei v svoje roke. Dolgoše so torej zaenkrat popolnoma črne.

— Slovenjgradec. Pri nas otvori s 1. junijem odvetniško pisarno iz Volo- ske pregnani odvetnik dr. Konrad Ja- nežič, bivši koncipijent pri dr. Dečku v Celju.

Sport.

— Sportvereinigung Rapid I, do- sedanjí prvak mesta Maribor podlegel I. slovenskemu sportnemu klubu Ma- ribor I z rezultatom 3 : 0 za Maribor, polčas 0 : 0. V odločilni prvenstveni tekmi sta si merila moči minulo nedeljo reprezentanta slovenskega in nemškega sporta. Vkljub konjskim dirkam se je nabrala že pred 16. uro mnogobrojna publika, ki je živahno debatirala o pre- stoječi tekmi. Med odobravanjem je na- stopilo kot prvo moštvo Maribora in za njim Rapida. Ob 15. uri pa se je za- čela borba. Maribor je prevzel vodstvo ter rahlo pritiskal na Rapidova vrata. Opažalo se je povsod malo nervoznosti. Maribor se je vedno bolj približeval Rapidu, dokler ni vratar rešil situacije. Rapid se je prvi zavedel ter pričel od- prto igro. Previdnost se je uveljavljala na obeh straneh. Igro se je vedno in vedno prenašalo na krila. Maribor je dosegel dva kopa proti Rapidu, katere se nista izrabila. Opažalo se je zelo lahko premoč Maribora, toda Rapid je prodril ter dosegel prvi kot. Sledil je aut. Rapid je zopet popustil, pa kmalu zopet nevarno napadel. Vrtar Maribora je reševal sigurno. Iz zmede pred goalom je sledil drugi korner za Rapid. Vrtar je vjel. Maribor je preložil igro na desno stran. Sledili so lepi napadi, ki pa niso bili nevarni za Rapidovega golmana. Situacija pa se je kmalu raz- jasnila. Do napada ni prišlo več. Levo krilo Maribora je zaneslo žogo še ne- kolikokrat naprej, toda zaman. Rapid je ustavil v krilih vse napade. Istotako so končali vsi izpadi Rapida. Maribor je poskusil zopet desno, toda poskus se je zavrnil, pri čemur je zadobil igralec Maribora Fridau poškodbo. Medtem je odžvižgal sodnik half-teimo. Med igran- jem zadržana napetost med gledalci je zadobila zopet duška v živahnih debatah. Rapid je vporabil polčas za spremembo prepotenega tresa. Tudi pekoče sonce se je skrilo ter olajšalo vročino. Po kratkem odmoru se je zopet pričela igra. Tokrat je poskusil prvi Rapid. Na- padal je, toda vsi njegovi napadi so končali v protinapadih. Pričeli so se mučni momenti za obe strani. Napadu je sledil protinapad. Nervoznost med gledalci je rastla. Množice občinstva so gibale z glavami sedaj sem, sedaj tja. Sodnik g. Suput je z dobrim znanjem sigurno sledil igri. Vedno bolj se je vsakdo zavedal, da je vsak moment lahko pogubonosen. Tempo, ki je ležal sedaj v igri, se ne bi mogel vzdržati do konca, zato je Rapid poskusil prodreti — toda Skraber in Adamovič v Mari- borovi obrani sta reševala situacijo z občudovanja vredno sigurnostjo in po- zrtvovalnostjo. Medtem so postali na- padni Maribora vedno trdovratnejši in sigurnejši. Po večminutni obrani se je zopet posrečilo Rapidu nekaj kratkih in nervozno izpeljanih napadov. Links- rechts-docher-klci so postali vedno red- kejši, dokler v 21. minuti druge polo-

vice ni priletela po sigurnem strefu forwarda Gašića žoga prvič v mrežo Rapid-a. Sledilo je velikansko navdušenje med publiko. Ko je letela žoga proti vratam Maribora, pa se je občinstvo pomirilo. Rapid je kazal nagnenje k surovemu igranju. Gašičev šut je postajal očividno usodepolen. Rapid je streljal daleč čez goal. Zopet sta se izkazala Adamovič in Skraber. Rapid je spravljal vedno nerednejše napade naprej in ko je stopil v obrambno akcijo še Stauber, je popadla napadalca Rapida konfuzija. Težki protinapad Rapida je bil s tem absolviran. Maribor je prevzel igro zopet popolnoma v svoje roke. Napadalna črta je lepo delovala. Maribor je izrav- naval polagoma razmerje kornerjev. Rapid se je branil z vso močjo. Se enkrat je dobil centerfor Rapida, Ferk, žogo, jo pa takoj zopet zgubil in je ni več dobil. Obrana Rapida je postajala vedno bolj in bolj nesigurna napram stalnim kom- binacijam tik pred goalom. V 29. mi- nuti je padel po Vogrinu krasni goal. Sedaj je popustil Rapid popolnoma tek ni prišel več čez polovico. Nevarnost pri napadih se je večkrat prestavila na desno krilo Maribora. Opasen se je zdel Rapidovi obrani Fridau, ter ga je dvojno zasedel. Vračko je spravljal lepe žoge v ognjišče napadov. Muslovič je predil po lepi skupni igri zadnjo oviro ter placiral v 39. minuti druge polovice sigurno žogo v mrežo Rapida. Temu je sledilo viharo odobravanje. Rapid je prešel popolnoma v obrambo ter le težko reševal, dokler ni končala vele- zanimivo tekmo piščalka sodnika. Ob burnem aplavzu in ovaciji je zapustil Maribor prvič kot zmagalec v prven- stveni tekmi nad Sportvereinigung Rapid igrišče. Sodnik g. Vladimir Suput je vodil igro z izvanredno sigurnostjo, vkljub težkim situacijam in brzini, s katero je bila tekma igrana, in si zopet utrdil renome brezdomno najboljšega sodnika v Sloveniji. I. SSK Maribor je postavil svoje zmagovito moštvo sledeče: Glazer vratar, Skraber-Adamovič obrana, Safran-Vauda-Stauber krilci, Vračko-Fridau-Gašić-Muslovič-Vogrinc napadalna črta. Pohvale posameznikov so najlepše skristalizirane v uspehu moštva napram nasprotniku, ki se je od začetka Jugoslavije do danes ponosno nazival »Meister von Marburg«, si kupoval lovorove vence, sprejemal podarjene vence celo iz »bratskega« Dunaja z zlatim okrasom in dobival moralno podporo tudi iz graških časopisov. Prvi in veliki uspeh slovenskega sporta v obmejnem Mariboru je velikanske mo- ralne vrednosti, katere posledice se ne dajo preceniti. Edina in najboljša organi- zirana nemška trdnjava se je pretresla ob solznih očeh Rapidovih dam. K.

— Prvenstvo II. razreda. Na prvem mestu je Korotan, ki je premagal Svo- bodo 1 : 0 in Ptuj 3 : 2. Svoboda je na drugem mestu ker je minuli pon- deljek premagala skrajno slabega na- sprotnika SK Ptuj 4 : 1. Ptuj je zadnji drugorazredni klub v mariborskem sport- nem okrožju. Najslabša njegova stran je vratar, ki pač nima na noben način talenta.

— SK Svoboda : SK Ptuj 1 : 4. Na binkoštni ponedeljek se je vršila med ma- riborsko »Svobodo« in »SK Ptuj« v Ptu- ju prvenstvena tekma, ki je končala z 1 : 4 za »Svobodo«. Izredno dober je bil vratar »Svobode«. Tudi moštvo je že s precej dobro kombinacijo dajalo igri le- po formo. Igrišče je zelo slabo, kar je glavni vzrok, da ne more sport v Ptuju prospevati. Sodil je g. Sepec obojestransko zadovoljivo. Občinstva je bilo za mesto Ptuj razmeroma dosti. Vsekakor je to napredek za »Svobodo«, ki je naj- mlajši klub Lj. N. P. in upati je, da tudi vnaprej prospeva.

Sokolstvo.

o Sokolska legitimacija in znak. Sokolski Savez je razposlal vsem župam in društvom, naročene legitimacije in znake. Pozivljamo vse brate in sestre, da si pri svojih društvih nabavijo vsaj legitimacije, ker brez teh ne bodo mogli reflektirati na kakšne ugodnosti pri vožnji na zlete itd. Društva, ki še niso naročila legitimacije, naj jih takoj naroče pri svoji župi. Glede znakov ponovno opozarjamo na pravila o nošnji znaka ter pozivljamo vse brate in sestre, da strogo nazio na izvrševanje teh pravil.

Gospodarstvo.

Borza 17. maja.

Curih: Berlin 9:50, New York 357, London 22:30, Pariz 46:95, Milan 30:80, Praga 8:10, Budimpešta 2.65, Zagreb 4.125, Varšava 0.70, Dunaj 1.35, avstrijske žigosane krone 1.03.

Zagreb: Berlin 227—228, Italija 15—17, London 490—503, New York 121:50—122, Pariz 1059—1100, Praga 194 do 194:50, Svica 2325—2375. Valute: Ameriški dolarji 121—121:50, avstrijske krone 22—0, carski rublji 50—60, češko-slovaške krone 192—0, francoski franki 1015—0, napoleonidori 450 do 460, nemške marke 225—230, romunski lei 225—230, švicarski franki 10.175—10.225, češkoslovaške krone 830—836, madžarske krone 314:50 do 317:50.

Dunaj: Ameriški dolarji 566—571, nemške marke 986:50—992:50, angleški funti 2280—2300, francoski franki 4820 do 4860, italijanske lire 3130—3150, jugoslovanske dinarji 1722—1742, poljske marke 67—69, švicarski franki 10.175—10.225, češkoslovaške krone 830—836, madžarske krone 314:50 do 317:50.

Mariborska tiskarna d. d.

Občni zbor Mariborske tiskarne, d. d. v Mariboru, ki se je vršil, dne 25. aprila t. l. v ravnateljstvu tiskarne, je bil zelo številno obiskani. Po uvodnih formalnostih je predsednik g. Hinko Pogačnik pozdravil prisotne delničarje ter vladnega zastopnika g. Mulačka in podal nato besedo ravnatelju podjetja g. St. Deteli, ki je referiral sledeče:

Gg. delničarji! Prvo poslovno leto našega podjetja je za nami. S popolnim zadovoljenjem, lahko rečem, koliko v moralnem kakor materijalnem oziru, polagamo danes račun našega dela pred Vas in smelo pričakujemo, da boste tudi Vi gg. delničarji z zadovoljstvom vzeli na znanje račun o doseženih uspehih.

Ko je v oktobru predlanskega leta sedanji podpredsednik g. dr. Lipold kot koncesionar kupil tiskarno Kralik in Rabič in dasi so bili nakupi ugodni, v narodnem in državnem oziru pa naravnost neprecenljive vrednosti, moramo priznati, da je bilo marsikaj pomankljivega v podjetjih, kar je ogrozilo napredek in sploh redno funkcioniranje obratov. Manjkalo je materijala in sposobnih moči. Tako na primer smo zadeli na jako neprijetno zapreko v tem, da za slovenski stavek ni bilo zadosti črk. V prejšnji situaciji se je v tiskarnah rabilo največ le nemške, takozvane kurentne črke, in tako smo bili marsikaterikrat v hudi stiski, ko je bilo treba staviti slovensko časopisje in druge tiskovine v latinico. Med obojem, katero smo od prejšnjih lastnikov prevzeli, je bilo mnogo turbulentnih elementov, ki novemu gospodarju niso bili ravno naklonjeni, ki so bili poleg tega še splošno nesposobni in so skušali podjetje sabotirati, kjer so le mogli. Z intenzivnim in energičnim delom smo premagali tudi ta nedostatek. Z zadovoljstvom pa mi je dolžnost danes konstatirati, da je sedaj naše uslužbenstvo, ki ga je po številu 65 in med katerimi se nahaja tudi primeren del pripadnikov nemške narodnosti, vredno pohvale. Popolno priznanje zasluži naš tehnični vodja g. Friedrich, kakor tudi oddelkovodje gg. Strašnik, Zoričič in Pič. Zahvalo in priznanjem se moram ob tej priliki spomniti tudi našega uradništva. Vršilo je svojo dolžnost ne le z resnostjo, temveč tudi z ljubeznijo do podjetja, kar se v današnjih časih ne vidi povsodi.

Kakor že omenjeno, nam je manjkalo tudi dosti na materijalu. Toda ni nam manjkalo le vsled preje navedenih vzrokov, ker ni bilo v zalogi latince, temveč se je začelo kopičiti tudi delo. Misliti smo morali tudi še na modernizacijo zavoda, da bo tako lahko odgovarjal zahtevam in konkurenci. Nabavili smo vsled tega mnogo novega prvovrstnega tiskarskega materijala. Spopadli smo časopisni in inseratni oddelki. Na novo smo ustanovili in opremili z najmodernejšimi črkami oddelke za brošure in akcidence. Dokupili smo večji tiskarski in velik litografski stroj. Umevno, da smo razventega spopolnili tiskarno kot litografijo tudi z vsemi drugimi pritiskalnimi in potrebnimi. Razmaha primerno, kakor se je pač zamoglo, se je povečalo tudi prostore za obrat. Zato, da ga nam še mnogo primanjkuje, in že danes nam dela resno skrbi, kako pridobiti

prostora, da se bo de podjetje zamoglo zahtevam primerno razširjati.

Ustanovili smo tudi knjigovoznico, katera že redno posluje. V skupnem smo izdali za novi inventar, to so v glavnem črke in stroji, K 466.112.03. V zadnjem času smo upeljali tudi falsko elektriko, s katere energijo se vrši pogon vseh strojev, kar jih imamo, toliko v tiskarni, kakor v litografiji. Poslopje v katerem se nahaja tiskarna, se je po potrebi popravilo in nekaj dozidalo. Zboljšalo in popravilo se je stari inventar, zlasti stroje, tako da sedaj brezhibno funkcionirajo. Z eno besedo, ukrenilo in uredilo se je vse tako, da se obrat, ki se je napram prejšnjim razmeram neprimerno povečal, nemoteno vrši.

Zaloga, ki izkazuje v bilanci skoro K 850.000 vrednosti, obstoji glavno v papirnem blagu, ki je pa tako raznovrstno, da zamoremo odjemalca v vsakem oziru zadovoljiti, obenem pa ni nobene vrste v taki kvantiteti, kjer bi se bilo bati, da bi zaostalo še potem, ko bi gene padle.

Skupnega prometa smo imeli kron 21.666.903.52. Poslovanje se je vršilo tekom celega leta nepretrgoma in niti najmanje ni bilo opaziti nazadovanja pri naročilih — pač pa nam je večkrat primanjkovalo delavnih moči. Domača konkurenca nam ni mogla škodovati, žal pa nam je zlasti pri litografiji škodovala tuja konkurenca, ki obstoja v tem, da nimamo še do danes upeljane zadostne uvozne carine na fabrikate grafične obrti, ki prihajajo zlasti iz Nemške Avstrije. V zadnjem času posebno občutimo ta nedostatek v naši carinsko-tarifni politiki. Obžalovati pa moram tudi, da zlasti nekatere večje tvrdke, ki si delajo dobičke na tukajšnjem trgu, naročujejo v tujini, domača podjetja pa pri tem prezirajo, dasi so difference ki so v cenah malenkostne in jih danes že tudi ni, zanje le bagatela.

Zastopnikom grafičnih podjetij, ki so intervenirali na pristojnih ministrstvih v Beogradu, se je zagotovilo, da se bode v kratkem uvozna carina na tiskovine uredila tako, da bomo kmalu zavarovani tudi napram tujim vsiljivcem.

Kar se tiče prodajnih cen, smo se točno držali tarifar, ki ga od časa do časa izdaja združenje tiskarskih podjetij. Pri kalkulacijah smo imeli in imamo za princip realnost v vsakem oziru, ki je tudi pridobila podjetju dobro ime. Ako so se pojavile govorice, da smo mi najdražji, je bilo to le napačno tolkovanje gotovih ljudi, ki so govorili, ne da bi se jim zdelo vredno temeljito se informirati.

Podrobnejše poročilo o gospodarstvu je izraženo v zaključnih računih, — katere imajo gg. delničarji itak v rokah.

Koncem pa naj mi bo dovoljeno, da izrazim danes, ko polagamo prvi račun o tem podjetju, vse priznanje in toplo zahvalo onim gg., ki so bili ustanovitelji. Ako preidemo materijalni — je moralni uspeh tako velik, da se v zgodovini Slovenstva in napredne misli Maribora ne bo moglo iti preko tega faktorja. Ne pretiram pa, ako posebej povdarim, da je to zasluga predvsem g. dr. Lipolda, ki nam je od začetka in ves čas do danes šel na roko z besedo in dejanjem.

S tem sem v splošnem podal sliko razmer in dela, katero se je vršilo v pretečenem poslovnem letu. Upam, da se bodo gg. delničarji uverili, da ni podjetje le samo danes plodonosno, temveč tudi zdravo in da ima vse predpogoje za nadaljni razvitek. Kakor je bila že misel osnovanja tega podjetja v mnogem oziru velikopotezna — je potreba, da tudi v prihodnosti ne zapustimo te poti — zlasti ne sedaj, ko je naša trgovina in obrt v resnem razvitku. Zahteva časa je, da širimo in izpopolnjujemo. Upravni svet je že v letošnjem letu, sledeč tej tendenci sklenil nakup nekaterih novih strojev, ki bodo pomenili za podjetje velik plus. — Na Vas gg. delničarji pa je, da daste na razpolago zopet novega kapitala, ki bo pomenil za splošnost in pa tudi za Vas lep uspeh.

Poročil ose je vzelo z odobravanjem na znanje. Iz računskega zaključka posnamemo dalje, sledeče najvažnejše podatke pod aktivno: Vrednost premičnin in nepremičnin K 2.299.087.67; zaloga K 847.714.54; naložbe K 107.033.79; dolžniki K 387.913.16, pod pasivo: delniška glavnica K 2.000.000. — upniki: K 1.182.049.37, odpisi vsled obrabe kron 103.625.10. Dobička je imelo podjetje K 398.952.73, kateri se razdeli, tako da se delničarjem izplača 5 odst. dividenda in 3 odst. superdividenda torej skupaj 8 odst. Rezervne fonde se dotira s K

119.947.63, ostanek po odbitku tantiem, v znesku K 63.204.10 pa se prenese na novi račun.

Pri nato sledečih volitvah v upravni svet so bili izvoljeni zopet vsi izzrebani upravni svetniki gg. H. Pogačnik, dr. Lipold, J. Zadravec, mesto g. Weixlna pa g. Edv. Pogačnik. Istotako je bilo izvoljeno zopet prejšnje nadzorstvo gg. dr. Pipuš, Kejžar, dr. Jrgolič, Kolenc in Veselič. Upravni svet se je takoj konstituiral tako, da je bil izvoljen za predsednika g. Hinko Pogačnika za podpredsednika pa g. dr. Lipold.

Sklenilo se je dalje povišati delniško glavnico na K 2.500.000. — pod pogoji, da se prizna na pet starih delnic, eno novo po kurzu K 300. — ostale pa po K 400. —. Subskribcija, katero sprovede Mariborska eskomptna banka, se izvrši v maju in juniju, kar se bode posebej objavilo. Dividenda se bode glasom določil statusa začela izplačevati s 1. julijem t. l. in sicer v ravnateljstvu tiskarne.

S tem smo podali v splošnem poročilo o tem važnem našem podjetju, katero je že v prvem letu svojega obstanka brezdvomno dokazalo svojo življenjsko silo. Prepričani pa smo tudi, da bo zavod v prihodnosti prosperiral, kajti dani so za to vsi predpogoji.

Razno in humor.

Saljive povestice o Nasredinu.

Pošten najditelj. Zopet je nekoč Nasredin izgubil osla. Osel je bil brez brez sedla, ko se je izgubil. Nasredin je hodil po cesti in klical ljudem: „Oni, ki najde mojega osla, naj bo tako pošten, da ga privede k meni s sedlom vred.“

Mala oznanila.

Prodajalka se sprejme takoj v papirni trgovini V. Weixl, Glavni trg 22. 680 3-1

Blagajničarka, vaša slovenskega in srbohrvaškega jezika v govoru in pisavi, se takoj sprejme v manufakturno trgovino. Ponudbe pod „Manufaktura“ na upravo lista. 675 2-2

Kompletna spalna soba iz trdega lesa in blaga na (Wertheim) se ceno proda. Več pove uprava „Tabora“. 676 2-2

Dobro ohranjeno moško kolo se jako poceni proda. Vpraša se v Cankarjevi ulici št. 1 pri hišniku.

Lahko motorno kolo (Motor-Reve), 2 cilindra, dobro ohranjeno, se proda. Dravska ulica 11, gostilna.

Hiša s 6 stanovanji, 6 sob in 6 kuhinj, vrtom, drvarnice, 10 minut od mesta, priprava za vsako obrt, se proda. Naslov v upravništvu „Tabora“.

Brivnica Frana Novaka na Aleksandrovi cesti št. 22 se priporoča. 22

Gonilni jermeni

za stroje v vseh širinah od 30 do 200 mm v zalogi pri Ivanu Kravos, sedlar, Aleksandrova cesta 13. 180

Pristopalte

Jugoslov. Matice!

KNJIGOVEZNIKA MARIBORSKE TISKARNE D. D.

KI JE NAJMODERNEJSE UREJENA, SE
PRIPOROČA CENJENEMU OBČINSTVU,
OBLASTVOM IN URADOM. PREVZEMA
VSA V KNJIGOVEŠKO STROKO SPADA-
JOČA DELA.
IZVRŠBA SOLIDNA! CENE ZMERNE!

Ne da se nadmodriti. K neke mu bogatemu in zvitemu človeku je prišel Nasredin in ga prosil za dar, ker je bil reven. Bogataš mu je dal nekaj papirja in mu ukazal pisati, istočasno je pisal tudi bogataš, potem mu je dal knjigo, da čita, katero je čital potem tudi sam. Nato pa pravi Nasredinu: Glej, ti si pisal in jaz sem pisal; ti si čital in jaz sem čital. Iz tega sledi, da nima nihče naju pravice prositi drugega kaj. Nasredin pa pravi: Tri dni sem korakel, da sem prišel k tebi in če bi tudi ti tri dni korakel, da bi prišel k meni, bi imel pravico govoriti tako

Odgovor. Učiteljica: „Drago, iz česa so narejeni naši čevlji?“ Drago: „Iz usnja.“ Učiteljica: „Iz česa se naredi usnje?“ Drago: „Iz volovske kože.“ Učiteljica: „Torej, katera žival ti daje čevlje in meso?“ Drago: „Moj oče.“

Ljudska knjižnica

Narodni dom, I. nadstr.

posluje ob nedeljah od 1/2 10.—1/2 11. ure
in ob četrkih od 1/2 19.—1/2 20. ure

Ne pozabi naročnine!

Glavni urednik: Radivoj Rehar.
Odgovorni urednik: Fran Voglar.

Prevzete gostilne

„Pri črnem orlu“, Grajski trg v Mariboru.

Usojam si v ljudno naznaniti, da sem prevzel staro in dobro znano gostilno „Pri črnem orlu“, kjer bodem točil samo pristna ljutomerska vina lastnega pridelka. Tudi z mojo izborno kuhinjo in z udobnimi prenočišči bodo moji gostje popolnoma zadovoljni.

Z najodličnejšim spoštovanjem

679

Franc Zemljič.

Izprašanega kurjača

(Kesselheizer) se sprejme takoj. Ponudbe na Rožankovski, Zagreb, Savska cesta št. 27. 671

Izurjen krojilec kartona

(Kartonagen-Zuschneider) se takoj sprejme. Ponudbe na Rožankovski, Zagreb, Savska cesta 27. 672

Nadzornica za kartonažo

(Kartonagen-Werkmeisterin) se takoj sprejme. Ponudbe na Rožankovski, Zagreb, Savska cesta 27. 670